

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

XI. Elementorum figura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

possint exercere. Quam doctrinam totam elegantius insinuat Tertullian: in lib. de anima cap. 10. ibi: oculos habent ad videndum? (supple culices, formicæ, & tinea) At quin & pergunt quo volunt, & virant, & adpetunt que videndo sciunt; designa oculos, denota pupillas. Sed excedunt tinea; demonstra mandibulas, deprome genuinos. Sed & personant culices, ne in tenebris quidem aurium caci; rubam pariter & hiantiam oris illius ostende. Quoduis animal vnus licet puncti, aliquo alatur, necesse est; exhibeas pabuli transmittendi, decoquendi, defecandique membra. Quid ergo dicemus: si per hac viuunt, erunt hac in omnibus vtrique que vident, etsi non videntur, etsi non adprehenduntur pro mediocritate: hoc magis credas, si Deum recogites tantum artificem in modicis, quantum & in maximis. Si vero non putas, capere tam minuta corpuscula Dei ingenium, sic quoque magnificentiam eius agnoscas, quod modicis animalibus sine necessariis membris nihilominus viuere instruxit; saluo etiam visu sine oculis, & esu sine denticulis, & digestu sine alucis, quemadmodum & incedunt quadam sine pedibus manante impetu, quod angues: & insurgente conatu, quod vermes: & spumante reptatu, quod limaces. Ita & spirari cur non putes sine pulmonum foliis, & sine fistulis arteriarum? Hactenus ille.

CAPVT XI.

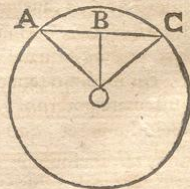
Elementorum figura.

57. Tellurem in primis rotundam, & sphaericam esse hac ratione Ptolomæus Regiomontanus, Alphraganus, Clavius, & reliqui Mathematici suadent: terra est rotunda, & sphaerica ab Oriente in Occidentem, & à septentrione ad meridiem: ergo vndique sphaerica est. Antecedens quoad primam partem suadet: quia si terra ab oriente in occidentem plana esset, stellæ ram cito orirentur orientalibus, ac occidentalibus; eodemque tempore vtrique occiderent, quia omnes eundem horizontem haberent, nimirum planitiem terræ: si verò terra ab oriente in occidentem caua esset, citius orirentur stellæ occidentales; quàm orientalibus: vt cernere est in valle, cuius partes occidentales citius à sole collustrantur, quàm partes eius orientales: at vtrumque aliter vsuvenit, & potius stellæ citius oriuntur, citiusque occidunt orientalibus populis, quàm occidentalibus: igitur terra ab oriente in occidentem neque caua, neque plana est; ac per consequens tumida, & ad rotunditatem accedens. Maior conspicua est. Minor suadet: quia cum eclipsis lunaris oriatur ab ingressu lunæ in vmbra terræ: sanè eodem temporis articulo luna omnibus mortalibus occultatur: cum ergo eclipsis lunæ occidentalibus populis prima hora notis verbi gratia & orientalibus tertia hora notis appareat, vt ex libris historiarum, & certis relationibus constat; negari vtrique nequit, populos orientales duabus horis prius habuisse notitiam, ac per consequens totidem horis citius hunc solem exortum fuisse.

58. Idem antecedens quoad secundam partem suadet: quia si terra à septentrione ad austrum plana esset, quantumcumque quis à septentrione ad austrum pergeret, eandem semper stellæ vi-

deret, vt pote qui semper esset sub eodem horizonte, nimirum eo, quem planities terræ designaret: si verò terra à septentrione ad austrum caua esset, quo magis quis à septentrione ad austrum procederet, eo plures stellæ versus polum arcticum conspiceret, pluresque versus polum antarcticum ei occultarentur: at vtrumque aliter vsuvenit; & experimento constat, eum, qui à septentrione ad austrum procedit, non eandem semper stellæ conspiceret, sed quæ Borealis populis sempiternæ occultationis sunt, ei sensim apparere: quæ verò iis sempiternæ apparitionis sunt, ei pedetentim occultari: haud aliter ac qui montis tumorem gyrat, plura quæ antea videbat, ei occultantur, & plura, quæ antea ei occultabantur, sub eius conspectum veniunt. Deinde experimento etiam constat: quo magis accedit quis ad austrum, & ab aquilone recedit, eo plures stellæ eum conspiceret versus polum antarcticum, & pauciores versus arcticum: quod autem terra vndique nobis plana esse videatur, facit eius magnitudo: namque si quis ex circumferentia maximi alicuius circuli minimam partem abscinderet, ea quidem seorsim considerata plana appareret: at quidquid nobis de terra apparet respectu totius ambitus terræ, minima quadam particula est.

Aquam etiam rotundam, & sphaericam esse iisdem rationibus suaderi potest: quibus hanc ex Aristotele lib. 2. de cælo addicio: si aqua non haberet suapte natura figuram sphaericam, & rotundam, in loca decliuora non deflueret: quod tamen experimento apertè repugnat. Sequela suadet: quia si aqua sphaerica, ac rotunda non esset, sed plana; aut alterius figuræ; sit super terram expansa per lineam A. B. C. sanè partes aquæ versus A. & versus C. magis à centro terræ, quàm partes B. distabunt, vt in subiecto schemate cernere est: ergo partes aquæ versus A. & versus C. eleuationes erunt, quàm partes aquæ versus B. ergo si partes aquæ versus A. & versus C. suapte natura ita collocatæ sunt, eamque planitiem, aut expansionem cum reliquis aquæ partibus constituere postulant; sanè suapte natura eleuatæ erunt, & in decliuia, ac inferiora loca lapsam non postulant.

Ex hac ratione efficitur, elementum aquæ suapte natura habere tumorem, quo terram ambit, & vnum cum ea globum efficit, cuius centrum sit centrum totius vniuersi: sic enim & non aliter aqua collibrata quiescet, omnesque eius partes æqualiter à centro distabunt, & aliæ aliis altiores de se non erunt. Vnde etiam ingeniosè Mathematici colligunt, vas in radice montis collocatum plus aquæ continere posse, quàm si in montis cacumine collocetur. Quod ad reliqua duo elementa attinet, non poterit aer non esse sphaericus, cum aquæ, & terræ globum vndique ambiat, nec poterit etiam ignis non esse sphaericus, cum sphaeram aeris contineat, & à sphaera lunæ contineatur.

CAP